УДК 336.76:336.77

Вдовенко К.О., Пийвода К.І.,
студентки 4 курсу факультету фінансів
Науковий керівник - Урванцева С. В.,
к.е.н., доцент кафедри
корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Кредитний рейтинг та його значення на фінансовому ринку

У сучасному суспільстві, коли фондовий ринок переживає процес становлення, а банківська система відновлює рівень довіри громадян, проблема об’єктивного визначення кредитного рейтингу для України є надзвичайно актуальною. Оскільки фінансовий ринок акумулює та розподіляє великий обсяг ресурсів, тому клієнти, інвестори та регулятори повинні мати змогу об’єктивно оцінити ступінь надійності установи або цінного паперу.

Кредитний рейтинг — незалежна оцінка експертного рейтингового агентства щодо ступеню кредитного ризику певного боргового зобов'язання, яка означає ймовірність непогашення або невиконання таких зобов'язань, тобто імовірність дефолту. Даний рейтинг може бути змінений, відкликаний або призупинений при появі нової інформації, її недостатності для оновлення кредитного рейтингу або через інші причини, які агентство вважатиме достатніми для цього.

Для визначення кредитного рейтингу є два підходи: перший полягає в оцінці відносної кредитоспроможності, яка дозволяє порівнювати емітентів, а при другому визначення рейтингової оцінки засновується на отриманні балів, які залежать від значення коефіцієнтів і від ступеня їх відповідності оптимальному рівню. Сума балів за всіма коефіцієнтами дозволяє відносити суб'єкт оцінки до конкретного класу[1, с. 54].

Кредитний рейтинг активно використовується суб’єктами господарювання для: збільшення та залучення інвестицій – існування у позичальника високої

рейтингової історії є визначальним фактором для інвестора, що прагне здійснити довгострокові вкладення; наміру випуску боргових та іпотечних цінних паперів – оскільки рейтинг присвоюється також окремим цінним паперам, то він дозволяє вкладникам коштів орієнтуватися в якості фінансових інструментів та забезпечує їх успішне розміщення; укладання договору як з вітчизняними, так і з іноземними постачальниками – наявність високого рейтингу є умовою більш вигідних умов договору.

Рейтингове агентство – це юридична особа, яка спеціалізується на визначенні кредитних рейтингів суб'єктам господарювання та наданні аналітично-інформаційних послуг із забезпечення діяльності для визначення кредитних рейтингів [2].

До міжнародних рейтингових агентств входять : Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard andPoor's. Для ранжування рейтингів агентство Moody's застосовує літери від A до C із використанням додаткових градацій. Moody's використовує додаткові індекси 1, 2 і 3 (із пониженням рівня оцінки) в усіх категоріях від Aaa до Caa. Аналогічно додаткові градації вводяться іншими агентствами із застосуванням знаків плюс, мінус або без знаку. Рейтинг за методикою Srandard&Poor's містить велику кількість факторів, а також оцінку акредитивів та якості корпоративного управління. Значення, яке приєвоюється певному фактору, залежить від стану економіки, законів країни, в якій здійснює діяльність об'єкт рейтингування, конкуренції, тощо. Рейтингова шкала, яка використовується агентством FitchRatings, подібна до Standard&Poor's, але відрізняється більшою структурою частини для розділу D – дефолт. Шкала короткострокових рейтингів має класифікацію в їх спекулятивній частині. Для інвестиційної частини виділяють рейтинги Fl, F2 і F3, що означають відповідно найвищу, хорошу і середню кредитну якість об'єкта[3, с. 142].

В Україні рейтингування здійснюють уповноважені рейтингові агентства, які стали переможцем конкурсу з визначення рейтингових агентств, який проводиться Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. На даний момент ними є: ТОВ "Рейтингове агентство "ІВІ — Рейтинг", ТОВ

"Рюрік", ТОВ "Рейтингове агентство "Експерт — Рейтинг", ТОВ "Кредит_Рейтинг", ТОВ "РА "Стандарт_Рейтинг".

Проведемо оцінку об'єктивності присвоєння рівня рейтингу таким банкам, як «Приват Банк», «Альфа-Банк» та «Райффайзен Банк Аваль». Відповідно до даних табл. 1 можемо побачити істотну відмінність між оцінками національних агентств та міжнародними оцінками. Вітчизняні агентства присвоюють високі оцінки банкам, що показують високий рівень їх кредитоспроможності. Водночас міжнародні рейтинги засвідчують нижчий рівень кредитоспроможності.

Таблиця 1

Кредитні рейтинги банків України у 2019 р.

Назва банку	Рівень рейтингу присвоєний національним агентством (Стандарт_Рейтинг)	Оцінка ризику присвоєна міжнародним агентством (Moody's)	Частка непрацюючих кредитів, %
«ПриватБанк»	uaAA (стабільний)	B3 (стабільний)	80,69
«Альфа-Банк»	uaAAA (стабільний)	Ba2 (стабільний)	19,4
«Райффайзен Банк Аваль»	uaAAA (стабільний)	B2 (стабільний)	9,7

Джерело: розраховано авторами на основі даних [4],[5].

Отже, як висновок можемо зазначити, що «ПриватБанк» не може характеризуватися як позичальник з високим рівнем кредитоспроможності, оскільки він має в своєму портфелі 80,7 % непрацюючих кредитів. Стосовно решти банків, то їх рейтинг є достатньо об'єктивним. Існуюча невідповідність може бути зумовлена проблемою конфлікту інтересів, який полягає в тому, що банки можуть домовлятися за відповідну плату про високу кредитну оцінку. Тому в Україні необхідно посилювати контроль за діяльністю рейтингових агентств та методикою визначення кредитного рейтингу.

Список використаних джерел:

1. Методи визначення кредитно-рейтингової оцінки банку / А. Ю. Тлуста, О. С. Савкова // Економіка та держава. - 2016. - № 6. - С. 53-57. Режим доступу- http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_6_13

2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку Електронний ресурс - Режим доступу: http://www.ssmsc.gov.ua/fund/rateagencies

3. Ярошевська О. В. Рейтингові оцінки емітентів та цінних паперів у системі розвитку фондового ринку / О. В. Ярошевська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 25(2). - С. 140-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_25%282%29__31

4. Сайт НБУ. Наглядова статистика Національного банку України URL: https://www.bank.gov.ua/statistic/supervision-statist.

5. Діючі кредитні рейтинги. Сайт рейтингового агентства «Стандарт-Рейтинг». URL: https://www.bank.gov.ua/statistic/supervision-statist.

УДК 336

Гербич В.І.,

студентка 1 курсу 2 групи магістратури

Київський національний торговельно-економічний університет

Нертебчук Л.О.,

старший викладач,

Київський національний торговельно-економічний університет

Соціальний скоринг у сфері кредитного менеджменту: сутність, переваги та недоліки

Одним із інструментів, за допомогою якого банки втілюють концепцію «Знай свого клієнта», є соціальний скоринг. По своїй суті соціальний скоринг - це механізм систематизації та аналізу даних про потенційного клієнта, отриманих із соціальних мереж. Основною ідеєю соціального скорингу є те, що існують закономірності у дефолтних випадках та спільні риси між клієнтами, які можуть принести збиток банку.

Соціальний скоринг – це та галузь, розвитком якої зацікавлені не тільки банки, але й корпорації усіх сфер економічної діяльності. Причина такої